

Nr 318.

Godkänd av första kammaren den 6 juni 1924.

Godkänd av andra kammaren den 6 juni 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om landsting m. m. jämte sex i ämnet väckta motioner.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 30 och memorial nr 35.)

TILL KONUNGEN.

Genom en den 19 mars 1924 dagtecknad proposition, nr 188, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av protokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till lag om landsting och lag om ändrad lydelse av 6 § i lagen den 20 maj 1921 med vissa föreskrifter i fråga om val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän.

I samband med berörda proposition har riksdagen till behandling förehaft sex inom riksdagen väckta motioner.

Under hänvisning till vad som anförts i konstitutionsutskottets utlåtande nr 30 och memorial nr 35, av vilka tryckta exemplar härvid fogas, får riksdagen tillkännagiva, att riksdagen, som icke kunnat i oförändrat skick godkänna de genom ifrågavarande proposition framlagda lagförslagen, för sin del antagit följande lagar, nämligen

1:o.

L a g

om landsting.

Härigenom förordnas som följer:

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 14 saml. Nr 318.

1

1 KAP.

Allmänna stadganden.

1 §.

I varje län skall finnas ett landsting, vars ledamöter jämte suppleanter utses för länets landsbygd och de städer i länet, som deltaga i landsting, genom val i den ordning, som i denna lag stadgas.

2 §.

Där i anseende till läge eller andra skiljaktiga förhållanden ett för hela länet gemensamt landsting icke anses medföra de med denna lag avsedda fördelar, må Konungen, sedan länsstyrelsen och landstinget blivit hörda, kunna förordna, att mer än ett landsting skall finnas inom länet.

Hava inom ett län flera landsting bildats, må Konungen, där omständigheterna därtill föranleda, kunna efter länsstyrelsens och landstingens hörande förordna, att antalet landsting inom länet skall minskas.

3 §.

1 mom. Har stad, som deltagar i landsting, uppnått en folkmängd av minst 50,000, äger staden utträda ur landstinget.

Vill stad, som enligt vad nyss sagts är berättigad till utträde, ej vidare deltaga i landstinget, skall staden delgiva landstinget sitt beslut att utträda. Sker delgivningen inom två år från det årsskifte, vid vilket staden uppnått nämnda folkmängd, skall utträdet äga rum vid utgången av kalenderåret närmast efter det, under vilket landstinget erhållit del av stadens beslut, men eljest vid utgången av femte kalenderåret efter det, varunder delgivning skett.

Beslut att utträda ur landsting skall av staden underställas Konungen, som, därest staden finnes till utträde berättigad, efter landstingets hörande meddelar de närmare föreskrifter, som för beslutets genomförande äro erforderliga.

2 mom. Stad, som icke deltagar i landsting, äger inträda i landsting, såvida samstämmade beslut därom fattats av staden och landstinget.

Beslut, som angår stads inträde i landsting, skall underställas Konungen, som efter vederbörandes hörande bestämmer tiden för inträdet samt meddelar de övriga föreskrifter, som för beslutets genomförande äro erforderliga.

4 §.

Landstinget tillkommer att, i den ordning denna lag stadgar, rådslå och besluta om för landstingsområdet gemensamma angelägenheter, vilka avse allmänna hushållningen, jordbrukets och andra näringars utveckling, anstalter för kommunikationsväsendets befordrande, hälso- och sjukvård, undervisning, allmän ordning och säkerhet med mera dylikt, såvitt dessa an-

gelägenheter icke enligt gällande författningar tillhöra offentlig myndighets ämbetsåtgärd, ävensom att handhava de ärenden i övrigt, som enligt beslut av Konung och riksdag skola ankomma på landstinget.

2 KAP.

Om val av landstingsmän.

5 §.

Rätt att deltaga i val av landstingsmän jämte suppleanter tillkommer en var inom landstingsområdet i kommuns gemensamma angelägenheter röstberättigad man eller kvinna, som senast under nästföregående kalenderår uppnått tjugusju års ålder.

Vid valet skall den för vederbörande kommun å landet eller för stad senast fastställda röstlängd ligga till grund, och ankomme på Konungen att i fråga om sådan längd meddela de särskilda föreskrifter, som erfordras för iakttagande av vad nyss stadgats om viss särskild ålder såsom villkor för rösträtt vid landstingsmannaval.

6 §.

1 mom. Valbar till landstingsman eller suppleant för landstingsman är en var inom landstingsområdet vid landstingsmannaval röstberättigad man eller kvinna.

Landstingsman eller suppleant för landstingsman kan ej vara:

- a) den som står under förmynderskap;
- b) den som är i konkurstillstånd;
- c) den som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmäles, eller den som är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd;
- d) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan.

Landshövding, landssekreterare, landskamrerare och länsassessor samt befattningshavare, som anställts jämlikt 44 §, kunna med hänsyn till sin tjänsteställning icke vara landstingsmän.

2 mom. Landstingsman eller suppleant må ej kunna avsäga sig uppdraget, såvida han ej är bosatt utom landstingsområdet eller i fyra år tjänstgjort såsom landstingsman eller uppnått sextio års ålder eller eljest uppger hinder, som av landstinget godkännes.

Väljes kvinna till landstingsman eller suppleant, äger hon när som helst avsäga sig uppdraget.

7 §.

Landstingsmän jämte suppleanter väljas med de undantag, som i 8 § 7 mom. andra stycket och 8 mom. tredje stycket omförmälas, för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det, då valet skett.

Landstingsman och suppleant, som utsetts vid val jämlikt nyss åberopade bestämmelser i 8 § 7 och 8 mom., skola tjänstgöra från och med den 1 januari året efter det, då valet skett, och till utgången av tjänstgöringstiden för övriga landstingsmän och suppleanter.

Rörande upphörande i vissa fall tidigare än ovan sägs av uppdrag att vara landstingsman eller suppleant stadgas i 8 § 7 mom. tredje stycket och 8 mom. fjärde stycket.

8 §.

1 mom. För val av landstingsmän indelas landstingsområdet i valkretsar. För varje valkrets utses, oavsett dess folkmängd, en landstingsman och därutöver efter folkmängden en landstingsman för varje fullt tal af 5,000.

2 mom. Vid landstingsområdes indelning i valkretsar skall med undantag, varom nedan i denna paragraf förmåles, iakttagas, att för varje valkrets komma att utses minst fem, högst nio landstingsmän.

Stad, vars folkmängd utgör minst 15,000, bildar en valkrets.

Stad med mindre folkmängd än 15,000 förenas med annan stad eller andra städer eller med angränsande landsbygd till en valkrets. I valkrets, som utgöres endast av städer, skall folkmängden uppgå till minst 15,000. Delar av samma stad må icke ingå i olika valkretsar.

Valkrets bestående av stad och landsbygd bör icke utan synnerliga skäl bildas.

Vid valkretsindelningen iakttages i övrigt, att området för annan valkrets än den, i vilken två eller flera städer ingå, skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje, samt att delningen i vad angår landsbygden verkställas, där så lämpligen kan ske, efter domsaga, tingslag eller härad, men eljest efter kommuner. Med tingslag förstås sådan del av domsaga, som utgör egen domkrets.

3 mom. Där med iakttagande av ovan givna bestämmelser bildande av valkrets på sätt i 2 mom. stadgas medför synnerlig olägenhet, må område med mindre invånarantal, än i samma moment sägs, utgöra valkrets. Sådan valkrets skall dock, om landsbygd däri ingår, hava en folkmängd av minst 10,000 samt i vad angår landsbygden utgöras av domsaga eller av ett eller flera tingslag eller härad.

4 mom. Därest det antal landstingsmän, som med tillämpning av nu meddelade föreskrifter bör utses inom ett landstingsområde, icke uppgår till tjugu, skall såsom grund för rättigheten att efter folkmängden välja landstingsmän bestämmas lägre tal än det uti 1 mom. angivna, på det att landstingsmännens antal för hela landstingsområdet må uppgå till minst tjugu; och skall, med tillämpning av häremot svarande reduktion av folkmängdssiffrorna, i övrigt gälla vad ovan i 2 och 3 mom. är stadgat.

5 mom. Indelningen i valkretsar jämte det antal landstingsmän, som skall för varje valkrets utses, fastställas efter ovan angivna grunder av landstinget. Förslag till omförmälda indelning skall till landstinget avgivas

av länsstyrelsen, sedan landstingsområdets kommuner beretts tillfälle att yttra sig.

För landsting, som enligt 2 § första stycket nybildats, skall efter förslag av länsstyrelsen indelning, varom i detta moment förmäles, fastställas av det äldre landstinget vid dess sista lagtima möte.

6 mom. Varda de förhållanden, vilka legat till grund för den fastställda indelningen, så ändrade, att jämkning däri till följd av stadgandena i 1—4 mom. här ovan påkallas, eller finnes eljest sådan jämkning nödig, äger landstinget, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa jämkningen; och skall, där ej sådant fall är för handen, som i 7 mom. första stycket och 8 mom. andra stycket avses, jämkningen ske året innan val av landstingsman nästa gång äger rum.

7 mom. Om genom stads inträde i landsting eller genom ändring i den territoriella indelningen landstingsområde utvidgas, äger nästa lagtima landsting, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa den jämkning i valkretsindelningen, som därav må föranledas.

Om folkmängden i det område, varmed landstingsområdet utvidgats, uppgår minst till tal, som enligt 1 eller 4 mom. berättigar till att utse en landstingsman, eller om det antal landstingsmän, som efter sådan jämkning, som i nästföregående stycke sägs, skall utses för den eller de av jämkningen berörda valkretsar, är högre än det antal landstingsmän, som före jämkningen utsetts för den eller de äldre valkretsar, jämkningen omfattat, skall å den för landstingsmannaval stadgade tid året efter det jämkningen verkställts val företagas inom den eller de valkretsar, som må hava vid jämkningen nybildats av det överförda området eller del därav eller ock eljest berörts av jämkningen, ändå att val av landstingsmän därstädes eljest icke det året skulle äga rum.

Därest val på grund av bestämmelserna i nästföregående stycke företages, äga de landstingsmän och suppleanter, som före jämkningen utsetts för den eller de äldre valkretsar, jämkningen omfattat, icke med sina befattningar fortfara längre än till början av tjänstgöringstiden för de vid berörda val utsedda landstingsmän och suppleanter.

I fall, som i första stycket av detta moment avses, skall det förslag till jämkning i valkretsindelning, som av länsstyrelsen avgives, tillika innehålla uppgift å de val, som med anledning av jämkningen skola enligt andra stycket företagas, ävensom å de landstingsmän och suppleanter, för vilka enligt tredje stycket tjänstgöringstiden inskränkes.

8 mom. Utträder stad ur landsting eller upphör på grund av ändring i den territoriella indelningen område, som bildar egen valkrets, att deltaga i visst landsting, äga de för staden eller valkretsen utsedda landstingsmän och suppleanter icke fortfara med sina befattningar.

Om genom ändring i den territoriella indelningen område, som utgör del av en eller flera valkretsar, upphör att deltaga i visst landsting, äger nästa lagtima landsting, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa den jämkning i valkretsindelningen, som därav må föranledas.

Om folkmängden i område, som upphört att deltaga i visst landsting, uppgår minst till tal, som enligt 1 eller 4 mom. berättigar till att utse en landstingsman, eller om det antal landstingsmän, som efter sådan jämkning, som i nästföregående stycke sägs, skall utses för den eller de av jämkningen berörda valkretsar, är lägre än det antal landstingsmän, som före jämkningen utsetts för den eller de äldre valkretsar, jämkningen omfattat, skall å den för landstingsmannaval stadgade tid året efter det jämkningen verkställets val företagas inom den eller de valkretsar, som berörts av jämkningen, ändå att val av landstingsmän därstädes eljest icke det året skulle äga rum.

Därest val på grund av bestämmelserna i nästföregående stycke företages, äga de landstingsmän och suppleanter, som före jämkningen utsetts för den eller de äldre valkretsar, jämkningen omfattat, icke med sinä befattningar fortfara längre än till början av tjänstgöringstiden för de vid berörda val utsedda landstingsmän och suppleanter.

I fall, som i andra stycket av detta moment avses, skall det förslag till jämkning i valkretsindelning, som av länsstyrelsen avgives, tillika innehålla uppgift å de val, som med anledning av jämkningen skola enligt tredje stycket företagas, ävensom å de landstingsmän och suppleanter, för vilka enligt fjärde stycket tjänstgöringstiden inskränkes.

9 §.

Val av landstingsmän skall förrättas tredje söndagen i september månad eller i stad, där magistraten så beslutar, närmast därförut infallande lördag.

Valet må dock utsättas till annan dag i september månad, därest samma år valet skall äga rum, på landet kommunalfullmäktige eller, där sådana icke finnas, kommunalstämma å ordinarie sammankomst i mars månad och i stad stadsfullmäktige eller, där sådana icke finnas, allmänna rådstugan å ordinarie sammankomst i maj månad sådant beslutar med minst två tredjedelar av de vid omröstningen deltagandes röster.

Beslutas, på sätt i denna paragraf sägs, annan dag än tredje söndagen i september, skall underrättelse därom meddelas länsstyrelsen före juli månads utgång det år valet äger rum.

10 §.

Valen av landstingsmän och suppleanter äro omedelbara och ske med slutna sedlar.

Vid valen skola begagnas valsedlar av vitt papper utan kännetecken.

Å valsedel skall ovanför namnen utsättas partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av valmän eller för viss meningsriktning).

Valsedeln skall antingen upptaga namnen i en följd, det ena under det andra, eller ock avfattas på sätt formulär 1 vid denna lag utvisar.

I förra fallet må namnen å valsedeln vara högst dubbelt så många som det antal landstingsmän, vilka skola utses för valkretsen; skall endast en landstingsman utses för valkretsen, må dock valsedel innehålla tre namn. Namnen gälla

själva landstingsmannavalet samt, i den mån de därvid icke tagas i anspråk, val av suppleant för avgången landstingsman.

I senare fallet må å sedelns vänstra sida upptagas högst två namn utöver det antal landstingsmän valet avser. Dessa namn skola uppföras vart för sig i de särskilda rummen och gälla själva landstingsmannavalet samt, i den mån namnen därvid icke tagas i anspråk, val av suppleant för avgången landstingsman. För suppleantvalet må dessutom i motsvarande rum å sedelns högra sida uppföras högst två namn för vart och ett av de för själva landstingsmannavalet upptagna namnen. Upptager rum å sedelns högra sida två namn, skola de förekomma det ena under det andra.

Valsedel bör innehålla tydlig uppgift på den eller de utseddass namn, titel eller yrke och hemvist, så ock den beteckning i övrigt, som kan vara nödig för att fullt otvetydigt utmärka, vem eller vilka åsyftas.

Ogill är valsedel:

till vilken använts annat än vitt papper;

å vilken finnes något kännetecken, som kan antagas vara med avsikt där anbragt;

vilken saknar partibeteckning eller upptager sådan å annat ställe än ovanför namnen;

vilken icke upptager något giltigt namn.

Är något namn å valsedeln överstruket, eller framgår med avseende å något där förekommande namn ej fullt otvetydigt, vem som därmed åsyftas, eller upptager valsedel namn på någon, som ej är valbar, anses sådant namn såsom obefintligt.

Äro å valsedel upptagna flera namn än ovan är medgivet, eller äro namn, som särskilt upptagits för val av suppleant för landstingsman, flera än två, anses det eller de sista övertaliga namnen såsom obefintliga. För val av suppleant särskilt upptaget namn, som saknar motsvarande namn för själva landstingsmannavalet, anses såsom obefintligt.

Finnas i ett valkuvert två eller flera valsedlar, vare de alla ogilla.

11 §.

1 mom. Val av landstingsmän skall å landet förrättas distriktsvis.

Höra delar av samma kommun till olika valkretsar för landstingsmannaval, bildar varje del ett valdistrikt, såvida icke i enlighet med vad nedan sägs ytterligare delning i valdistrikt förekommer.

Kommun, som icke är delad i valdistrikt på sätt nyss är sagt eller i valkretsar för val av kommunalfullmäktige, så ock valkrets, som nu nämnts, bildar var för sig ett valdistrikt, där icke på grund av bestämmelserna i lagen om val till riksdagen del av kommun eller del av sådan valkrets utgör valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, i vilket fall sådan del bildar eget valdistrikt jämväl vid landstingsmannaval.

Enligt lagen om val till riksdagen meddelat beslut om distriktsindelning skall, där det icke på anförda besvär undanröjts, träda i tillämpning beträffande lands-

tingsmannaval, som förrättas enligt den under nästpåföljande år upprättade röstlängden.

2 mom. Å landet skall, med avseende å valets förrättande, i övrigt iakttagas följande:

a) Valförrättare är i varje valdistrikt den valnämnd, som enligt lagen om val till riksdagen utses för val till riksdagens andra kammare.

b) Förrättningslokal och de tider på dagen, under vilka valförrättningen skall äga rum, bestämmas av valförrättaren med iakttagande av att valet skall fortgå minst två timmar före klockan tre eftermiddagen och minst två timmar efter klockan fem eftermiddagen, samt att, där allmän gudstjänst å valdagen hålles inom kommunen, uppehåll skall göras för den tid gudstjänsten pågår. Om valförrättarens beslut skall underrättelse meddelas länsstyrelsen före juli månads utgång det år valet äger rum.

c) Om valet utfärdar länsstyrelsen i god tid förut kungörelse, som uppläses i kyrkorna och införes i ortstidningar. I kungörelsen upptages antalet landstingsmän, som skola väljas inom varje valkrets, och angivas noggrant för varje valdistrikt förrättningslokalen och tiden för valet.

d) Med iakttagande av vad i 5 § är stadgat om rösträtt gäller beträffande rösträttens utövning vad om kommunalfullmäktigval är föreskrivet.

e) Ej må vid valet tal hållas eller tryckta eller skrivna upprop till de väljande tillåtas inom vallokalen.

Vid förrättningen skola kuvert av ogenomskinligt papper, lika till storlek och beskaffenhet, tillhandahållas för det ändamål, varom här nedan förmäles. Innan valkuvert utlämnas, skall därå intryckas en stämpel, utvisande det valdistrikt, för vilket förrättningen äger rum. Blanketter till valsedlar skola jämväl å vallokalen tillhandahållas. Omedelbart före röstningens början skall ordföranden visa de närvarande, att valurnan är tom.

Valmännen äga avgiva sina röster i den tur, de anmäla sig hos ordföranden. Till varje valman utlämnas ett valkuvert.

I vallokalen skola till lämpligt antal finnas avskilda platser, avsedda att möjliggöra för en var att med valhemlighetens bevarande kunna inlägga sin valsedel i kuvertet. För sådant ändamål skola dessa platser vara inrättade med skärmar eller annat dylikt, dock så anordnat, att för såväl valförrättaren som allmänheten är synligt, när en plats är upptagen; och åligger det valförrättaren att vaka över att valmans förehavande där ej må av någon kunna iakttagas.

Valmannen har att vid någon av oförmälda särskilda platser inlägga sin valsedel i kuvertet. Sedan valkuvertet tillslutits, överlämnar valmannen utan dröjsmål personligen detsamma till ordföranden. Efter det ordföranden förvissat sig om att den, vilken avlämnar valkuvertet, är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad, ävensom tillsett, att kuvertet är behörigen stämplat, men eljest på utsidan omärkt, nedlägger ordföranden kuvertet i valurnan, i sammanhang varmed i röstlängden vid namnet på den, vars rösträtt utövats, göres anteckning att rösträtten begagnats. Valman, som på grund av kroppsligt fel är oförmögen att i föreskriven ordning avgiva sin röst, äger att till biträde vid röstningen anlita den han själv därtill utser.

Valkuvert, som saknar behörig stämpel eller är å utsidan märkt med annat kännetecken, varde ej mottaget.

Om behandlingen av valedelsförsändelse, som äkta make är berättigad avlämna vid valförrättningen, är särskilt stadgat.

Då uppehåll i valförrättningen sker, skall valurnan omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill samt därefter sättas i säkert förvar; och bör, innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, valförrättaren inför öppna dörrar förvissa sig om, att sigillen äro obrutna.

De valmän, som, då uppehåll för gudstjänst eller eljest göres i valet eller valet skall sluta, äro tillstädes i vallokalen eller, om utrymme där saknas, å anvisad plats därintill, men ej då hunnit deltaga i valet, äga rätt att i den ordning de anmäla sig avlämna sina valedlar. När alla, som vid det för valets slut fastställda klockslag äga tillträde till valet, avlämnat sina valedlar, förklara ordföranden röstningen avslutad.

Omedelbart därefter uttagas valkuverten ur valurnorna och räknas öppnade. I det protokoll, som skall föras vid förrättningen, antecknas antalet valkuvert. Vid avfattande av protokollet bör till ledning tjäna formulär, som av Konungen fastställles. Valkuverten inläggas härefter i ett eller flera hållfasta omslag, som omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill. De sålunda åsatta sigillen skola därefter i protokollet avtryckas. Därjämte skall i protokollet angivas antalet omslag, vari valkuverten inlagts.

Sedan valprotokollet upplästs och dess riktighet bekräftats av ordföranden och två av de närvarande, avslutas förrättningen. Ordföranden insände därefter ofördröjligen till den myndighet, som har att sammanräkna de avgivna rösterna, dels det eller de förseglade omslag, vari valkuverten äro inlagda, dels ock valprotokollet och röstlängden. Sker insändandet med allmänna posten, skall försändelsen assureras.

3 mom. I stad är magistraten valförrättare och skall beträffande rösträttens utövning, med iakttagande av vad i 5 § är stadgat om rösträtt, samt beträffande de tider på dagen, under vilka valförrättningen skall fortgå, gälla vad om stadsfullmäktigval är föreskrivet. I övrigt skall med avseende å valets förrättande i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad ovan i 2 mom. b), c) och e) sägs.

12 §.

1 mom. För valkrets, som består av enbart landsbygd eller av landsbygd och stad, skall länsstyrelsen vid offentlig, i en eller flera av ortens mest spridda tidningar minst sex dagar förut kungjord förrättning sammanräkna de avgivna rösterna. Denna förrättning skall verkställas, så snart omständigheterna det medgiva.

Valets utgång kungöres omedelbart genom uppläsning av det vid förrättningen förda protokoll. Med protokollets uppläsning är valet avslutat, var- efter länsstyrelsen genast skall till vederbörande återställa den röstlängd, som för sammanräkningen insänts.

2 mom. I stad, som bildar egen valkrets, skall magistraten sammanräkna rösterna. Där sammanräkningen ej äger rum omedelbart efter röstningens

avslutande, skall vid valförrättningen tid och ställe för sammanräkningen tillkännagivas.

För annan stadsvalkrets sammanräknas rösterna av magistraten i den folkrikaste staden. Tid och ställe för sammanräkningen skall sist dagen därförut kungöras i en eller flera av ortens mest spridda tidningar.

Sammanräkning av rösterna skall påbörjas inom fyra dagar från valförrättningarnas avslutande.

Valets utgång kungöres omedelbart genom uppläsning av protokoll över sammanräkningen. Med protokollets uppläsning är valet avslutat, varefter från annan magistrat inkommen röstlängd genast återställs.

3 mom. Om behandlingen av valsedelsförsändelse, som till länsstyrelsen eller magistraten inkommit, är särskilt stadgat.

4 mom. Vid rösternas sammanräknande användas av Konungen fastställda blanketter med anvisningar, och bör vid avfattande av protokoll över röstsammanräkningen till ledning tjäna formulär, som av Konungen fastställs.

Samtliga valsedlar inläggas, de godkända och de underkända var för sig, i omslag, vilka, innan förrättningen avslutas, förses med minst två närvarandes sigill. De sålunda inlagda valsedlarna skola förvaras, till dess valet vunnit laga kraft eller, i händelse av besvär, dessa blivit avgjorda.

5 mom. Länsstyrelse eller magistrat, som verkställt röstsammanräkning, åligger att översända avskrift av protokollet över förrättningen till landstingets expedition samt att utan lösen skyndsamt låta tillställa var och en landstingsman och suppleant ett utdrag av detsamma i vad det den ene eller den andre rör; gällande detta protokollutdrag såsom fullmakt för den valde. Magistraten skall ock inom tre dagar efter röstsammanräkningen till länsstyrelsen insända utdrag av protokollet över förrättningen, upptagande de personers namn och boningsort, som blivit till landstingsmän och suppleanter utsedda, med angivande tillika av den ordning, i vilken suppleanterna skola i stället för varje särskild landstingsman till tjänstgöring inkallas.

Länsstyrelsen låter i länskungörelserna meddela underrättelse om samtliga valens utgång.

13 §.

Vid förrättning för rösternas sammanräknande skall förfaras på följande sätt:

1 mom. a) Sedan valsedlarna ordnats efter partibeteckning, skall inom varje parti, till den utsträckning, som för utseendet av stadgat antal landstingsmän är nödig, genom särskilda sammanräkningar bestämmas ordning mellan de namn å partiets valsedlar, vilka, enligt vad i 10 § sägs, avse själva landstingsmannavalet.

Vid varje sammanräkning gäller valsedel allenast för ett namn.

b) Vid första sammanräkningen gäller valsedel för det namn, som står först å sedeln.

Partiets valsedlar ordnas i grupper så, att sedlar med samma första namn bilda en grupp.

Valsedlarna inom varje grupp räknas, och deras antal utgör gruppens rösttal. Samma tal är också jämförelsetal för det namn, som står först på gruppens valsedlar.

Det namn, vars jämförelsetal är störst, erhåller första platsen i ordningen.

c) Vid varje följande sammanräkning gäller valsedel för det namn, vilket, bortsett från namn, som redan erhållit plats i ordningen, står främst å sedeln.

Den eller de grupper, vilkas valsedlar vid närmast föregående sammanräkning gällde för det namn, som erhöll plats i ordningen, upplösas, och nämnda valsedlar ordnas i nya grupper så, att sedlar, som vid den pågående sammanräkningen gälla för ett och samma namn, bilda en grupp; däremot bibehållas övriga befintliga grupper oförändrade.

Valsedlarna inom varje nybildad grupp räknas, och deras antal utgör gruppens rösttal.

För de namn, för vilka finnas gällande valsedlar, beräknas rösttal och jämförelsetal.

Rösttalet för ett namn är lika med rösttalet för den grupp eller sammanlagda rösttalet för de grupper, vilkas valsedlar gälla för namnet.

Jämförelsetalet för ett namn är lika med dess rösttal, där icke grupp av valsedlar, som gälla för namnet, deltagit i besättandet av förut utdelad plats. Har så skett, erhålles namnets jämförelsetal genom att dela dess rösttal med det tal, som motsvarar den del, gruppen tagit i besättandet av plats eller platser, som utdelats (gruppens platstal), ökat med 1, eller, om flera grupper av valsedlar, som gälla för namnet, deltagit i besättandet av förut utdelad plats, med dessa gruppers sammanlagda platstal, ökat med 1. Platstalet för en grupp beräknas sålunda, att gruppens rösttal delas med största jämförelsetalet vid sammanräkningen närmast före gruppens bildande.

Det namn, vars jämförelsetal är störst, erhåller plats i ordningen.

d) Bråktal, som uppkommer vid delning, beräknas i decimaler, två tiil antalet. Højning av den sista decimalsiffran må ej äga rum.

2 mom. a) Skola två eller flera landstingsmannaplatser besättas, fördelas de mellan de olika partierna sålunda, att platserna, en efter annan, tilldelas det parti, vilket för varje gång uppvisar det största av nedan angivna jämförelsetal. Plats, som blivit ett parti tilldelad, besättes genast så, att partiets första plats tillerkännes den, vars namn är det första i ordningen inom partiet, partiets andra plats den, som bär andra namnet i ordningen, partiets tredje plats den, som bär tredje namnet i ordningen, och så vidare efter samma grund, ändå att den, som är berättigad till platsen, redan fått sig tillerkänd plats från ett eller flera andra partier.

Jämförelsetalet är lika med partiets rösttal, så länge partiet ännu icke fått sig någon plats tilldelad. Därefter beräknas jämförelsetalet för varje gång så, att partiets rösttal delas med det tal, som motsvarar antalet av partiet tilldelade platser, ökat med 1. Har samma person erhållit platser från två partier, skall dock, vid beräkning av det antal platser, som utdelats, vardera platsen anses

blott såsom en halv plats; har någon erhållit platser från tre partier, anses varje sådan plats såsom en tredjedels plats; och så vidare efter samma grund.

Har ett parti redan fått sig tilldelad plats så många gånger, som motsvarar antalet namn å partiets valsedlar, varde det från vidare jämförelse uteslutet.

b) Skall blott en plats besättas, tillfaller platsen den, vars namn står främst i ordningen inom det parti, som enligt vad ovan under a) sägs, har största jämförelsetalet.

3 mom. a) Sedan valet av landstingsmän blivit avslutat, skola suppleanter utses sålunda, att för landstingsman, vald för parti, som endast tilldelats en plats, företagas två nya sammanräkningar inom detta parti, samt att för varje annan landstingsman företages en ny sammanräkning inom det parti, för vilket han blivit vald. Har landstingsman fått sig tillerkänd plats från flera partier, anses han vald för det parti, från vilket plats först tilldelades honom.

De nya sammanräkningarna skola ske i den ordning, vari landstingsmännen blivit valda.

Vid varje ny sammanräkning tages hänsyn blott till de valsedlar, vilka gällde för landstingsmannens namn vid den sammanräkning, då namnet tilldelades plats i ordningen. Varje valsedel gäller såsom hel röst. Med iakttagande av att namn å någon, som blivit genom valet utsedd till landstingsman, anses såsom obefintligt, skall röstvärdet tillgodoräknas det namn, som står främst av de för den ifrågavarande landstingsmannen särskilt upptagna suppleantnamnen eller, om sådant namn ej finnes, det namn för själva landstingsmannavalet, som står främst å sedel, eller, om ej heller sådant namn finnes, det namn, som står främst bland samtliga suppleantnamnen å sedeln.

Den, som erhållit högsta rösttalet, är vald till suppleant.

b) Vid valtillfället skall, särskilt för varje landstingsman, bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna från det parti, för vilket han valts, skola i hans ställe inkallas. Härvid iakttages, beträffande landstingsman, vald för parti, som tilldelats endast en landstingsmannaplatz, att företräde tillkommer den av suppleanterna, som blivit tidigare vald, samt beträffande annan landstingsman, att suppleant, som utsetts genom den för landstingsmannen företagna sammanräkning, intager plats framför annan suppleant, och att i övrigt företräde tillkommer suppleant, som blivit tidigare vald.

4 mom. Mellan lika rösttal eller jämförelsetal skall, där så erfordras, skiljas genom lottning.

5 mom. Hava landstingsmän icke blivit till föreskrivet antal valda, skall, för utseende av felande antal landstingsmän jämte suppleanter, nytt val ofördröjligen anställas.

Äro landstingsmän men ej suppleanter valda till vederbörligt antal, skall vid valet bero.

14 §.

Är någon missnöjd med valet, må han däröver hos Konungen anföra besvär; och skall han, vid förlust av talan, sist inom en månad efter den dag, då valet avslutats, ingiva sina till Konungen ställda besvär till länssty-

relsen, som genom kungörelse, vilken i en eller flera av ortens mest spridda tidningar införes, utsätter viss kort tid, inom vilken förklaring över besvären må avlämnas till länsstyrelsen, varjämte länsstyrelsen, om röstsammanräkningen verkställt av magistrat, från denna infördrar de avgivna valsedlarna samt övriga valet rörande handlingar. Sedan den för förklaringsavgivande bestämda tid tilländagått, har länsstyrelsen att besvären jämte de förklaringar, som må hava inkommit, ävensom protokoll över valet, valsedlarna och övriga valet rörande handlingar ofördröjligen till Konungen insända för att i regeringsrätten skyndsamt föredragas och avgöras.

Skiljes den valde från uppdraget, skall länsstyrelsen ofördröjligen underrättas. Länsstyrelsen låter sådan underrättelse i länskungörelserna införa samt inkallar, om icke i följd av besvär över valet annan person förklarats vara vald, till ordinarie landstingsman den suppleant, som enligt den vid valtillfället bestämda ordning bör i stället inträda.

Förklaras hela valförrättningen olaglig, förordnar länsstyrelsen om ofördröjligt företagande av nytt val samt om tid och ställe för valet. I övrigt gäller vid det nya valet i tillämpliga delar vad här ovan är stadgat om de allmänna valen.

15 §.

I stad, där magistrat icke finnes, skall vad i detta kapitel är stadgat i avseende å magistrat gälla om den för sådan stad särskilt tillsatta styrelse.

3 KAP.

Om landstingsmöte och om förslagsrätt till landstinget samt om hinder för och ersättning åt landstingsman.

16 §.

Till lagtima möte sammanträder utan särskild kallelse landstinget i länets residensstad varje år den första måndagen i september månad; dock må, på därom av föregående landsting gjord framställning eller i anseende till inträffade utomordentliga händelser, länsstyrelsen kunna utsätta annan samlingsort.

17 §.

1 mom. Rättighet att vid lagtima möte väcka förslag tillkommer länsstyrelsen samt medlem av landstinget och landstingets i 39 § omförmälda förvaltningsutskott.

Förslag bör, för att kunna komma under behandling, innefatta ett ämne inom landstingets befogenhet, vara skriftligen uppsatt och senast den 1 augusti avlämnat till landstingets expedition; dock må förvaltningsutskott jämväl efter nämnda tid men ej senare än fjorton dagar före början av landstingets möte väcka dylikt förslag.

Vad nu är stadgat angående tiden för förslags avlämnande utgör icke hinder för landstinget att, då synnerligen viktiga skäl därtill föranleda, genom särskilt beslut medgiva upptagande till behandling av förslag, som blivit väckt senare, dock sist första dagen av landstingets möte.

Ej må i annan ordning än nu nämnts förslag komma under landstingets överläggning, såvida icke förslaget av Konungen hänskjutits till landstinget eller härleder sig från och står i sammanhang med förut i behörig ordning väckt förslag.

2 mom. Till landstinget i behörig ordning inkomna förslag skola tryckas och, såvitt ske kan, minst åtta dagar före mötets början översändas till länsstyrelsen ävensom till samtliga landstingsmän.

Över de ärenden, som skola förekomma å mötet, skall av förvaltningsutskottet upprättas en föredragningslista, som skall tryckas och utdelas på sätt nyss är sagt.

18 §.

Till urtima möte sammanträder landstinget endast i de fall, att Konungen omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen därom förordnar, eller att sådant möte för handläggning av vissa bestämda ärenden beslutas av tre fjärdedelar av landstingets på lagtima möte såsom närvarande antecknade medlemmar.

Urtima möte, som av landstinget beslutas, må ej äga rum förr än minst två månader efter det lagtima möte avslutats.

19 §.

Kungörelse om urtima möte skall utfärdas av länsstyrelsen, och böra de ärenden, som därvid skola handläggas, uppgivas i kungörelsen. Kungörelsen skall av länsstyrelsen i god tid avsändas för intagande minst fjorton dagar före mötet i en eller flera av länets mest spridda tidningar, varjämte samtliga landstingsmän skola särskilt underrättas om mötet.

20 §.

Vid urtima möte må ej förhandlas eller beslutas över andra ärenden än dem, för vilkas handläggning landstinget blivit sammankallat, eller som länsstyrelsen enligt den om urtima mötet utfärdade kungörelsen särskilt hänskjutit till landstingets prövning.

21 §.

Avgår landstingsman under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, låter länsstyrelsen sådant i länskungörelserna införa och inkallar till ordinarie landstingsman den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordning bör i stället inträda.

Inträffar för landstingsman eller behörigen kallad suppleant sådant hinder, att han ej kan vid landstinget sig inställa, åligger det honom att därom ofördröjligen underrätta länsstyrelsen, som till tjänstgöring vid det

landsting inkallar suppleant efter vad nyss är sagt. Den, för vilken hinder uppkommit, åligger tillika att, så fort ske kan, till landstingets expedition insända skriftlig anmälan om det inträffade hindret och dess beskaffenhet.

Uppkommer för landstingsman eller suppleant, som inställt sig vid landstinget, sådant hinder, att han ej vidare kan tjänstgöra vid det landsting, skall han ofördröjligen anmäla hindret hos landstingets ordförande, å vilken det ankommer att skyndsamt underrätta länsstyrelsen. Det ankommer där- efter på länsstyrelsen att ofördröjligen inkalla suppleant efter vad förut är sagt.

22 §.

Landstinget prövar av landstingsman eller suppleant hos landstinget gjord framställning om befrielse från uppdraget och fråga om förfall för utevaro från landstingsmöte.

Suppleant, som i anledning av anmält hinder på kallelse inställt sig, skall tjänstgöra såsom landstingsman, ändå hindret icke godkänts; den, vars hinder underkänts, likväl obetaget att efter anmälan hos landstinget i suppleantens ställe taga säte i landstinget.

Landstingsman eller behörigen kallad suppleant, som utan anmält, av landstinget godkänt hinder uteblir, skall böta till landstingskassan för varje dag, han är frånvarande, fem kronor, men dubbelt, om han i fall, som i 21 § andra stycket avses, underlåter att underrätta länsstyrelsen eller göra anmälan till landstingets expedition, eller om landstinget måste i anseende till de närvarandes fåtalighet inställas eller upplösas.

23 §.

Landstingsman, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter under landstingets möte samt under resan fram och åter av landstingets medel dagtraktamente med 12 kronor ävensom reseersättning, beräknad efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Landstingsman, som bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter under landstingets möte av landstingets medel dagtraktamente med nio kronor.

Traktamente under landstingets möte må icke utgå för längre tid än tio dagar i följd, räknat från mötets början.

Till den, som under pågående möte inträtt i tjänstgöring, sedan av honom anmält hinder av landstinget underkänts, må för resan till och från mötet icke utgå traktamente eller reseersättning, såvida sådan gottgörelse utgått till annan, som på sätt i 21 § sägs inkallats i hans ställe.

4 KAP.

Om landstingets förhandlingar.

24 §.

Vid varje landstings första sammanträde företages upprop av landstingsmännen för samtliga valkretsar.

25 §.

Sedan upprop av landstingsmännen ägt rum, utser landstinget å lagtima möte bland tingets ordinarie ledamöter en ordförande och en vice ordförande för tiden intill nästa lagtima möte.

Upphör under nämnda tid ordföranden eller vice ordföranden att vara landstingsman, upphör jämväl befattningen som ordförande eller vice ordförande.

26 §.

Den landstingsman, som bevisat de flesta landstingsmöten, eller, där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många möten, den av dem, som är till levnadsåren äldst, för ordet till dess ordförande blivit vald. Inträffar under landstingets möte samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande, utses under ordförandeskap av den ledamot, som enligt vad nyss sagts skall anses såsom äldst, en av landstingets ordinarie ledamöter att tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under den tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall landstingets äldste ledamot tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

Därest under tiden mellan landstingets lagtima möten ordföranden avgår eller hans befattning eljest upphör, skall vice ordföranden tjänstgöra som ordförande intill nästa lagtima möte. Skulle under samma tid jämväl vice ordföranden avgå eller hans befattning upphöra, skall landstingets äldste ledamot tjänstgöra som ordförande.

Länsstyrelsen kallar äldste ledamoten till tjänstgöring, varom ovan är stadgat.

27 §.

Landstinget må ej överlägga eller fatta beslut, därest icke minst två tredjedelar av dess ledamöter äro tillstädes.

28 §.

Landstingets förhandlingar skola vara offentliga; dock må landstinget för någon särskild fråga kunna besluta, att överläggning skall hållas inom lyckta dörrar.

29 §.

Ordföranden vakar över ordningen vid landstingets förhandlingar, lämnar ordet åt landstingets ledamöter i den ordning de anmält sig därtill, och kan, efter varning, utvisa åhörare, som förhåller sig oskickligt.

30 §.

Landstinget meddelar i en arbetsordning de föreskrifter, som utöver vad ovan nämnts för landstingets sammanträden och ärendenas behandling anses nödiga.

31 §.

Ej må annat ärende än val företagas till avgörande, innan det under landstingets möte blivit av utskott berett, såvida icke landstinget på därom framställt yrkande enhälligt annorlunda beslutar.

Framställes under landstingets möte av minst två ledamöter yrkande om bordläggning av ärende, vilket förut icke blivit uppskjutet, eller som uppskjutits allenast för beredning, varom ovan förmäles, då skall med ärendets slutliga avgörande anstå så länge som påyrkats, dock icke utan landstingets medgivande längre än till nästa dag, då sammanträde hålles.

32 §.

Val av ledamöter och suppleanter i landstingets förvaltningsutskott samt av personer för beredning, varom förmäles i 31 och 42 §§, skall, där två eller flera personer skola utses, ske proportionellt på sätt därom särskilt är stadgat, därest sådant äskas av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det tal, som uppkommer, när antalet personer valet avser ökas med 1.

33 §.

1 mom. Där fråga icke är om val, som enligt 32 § skall verkställas proportionellt, framställer ordföranden, sedan överläggningen förklarats avslutad, i varje ärende proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och beförklarar detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Äskas omröstning, skall den verkställas öppet, utom vid val, då den skall ske med slutna sedlar. Rösterna avlämnas efter upprop; och äger varje landstingsman en röst. Där ej för särskilda fall, som avses i 18 § här ovan eller nedan i 2 mom., annorlunda är stadgat, bestämmes utgången genom enkel röstpluralitet. Utfalla vid öppen omröstning rösterna lika å bägge sidor, gäller den mening, som ordföranden biträder. Genom lottning bestämmes företrädet emellan dem, som vid val erhålla lika antal röster.

Vägrar ordföranden att framställa proposition å gjort yrkande, skall han, såvida någon ledamot det äskar, till landstingets avgörande hänskjuta frågan, om yrkandet må till prövning upptagas.

2 mom. Till beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser följande ämnen:

- a) beslut om bildande av valkrets med mindre folkmängd än i 8 § 2 mom. sägs;
- b) medgivande, varom i 17 § 1 mom. tredje stycket sägs;
- c) beslut enligt 46 § 2 mom. om befrielse från eller lindring i skyldighet att till visst företag bidraga och om beviljande av anslag för dylikt företag;
- d) påläggande av avgifter, som erfordra uttaxering för längre tid än fem år;
- e) beviljande av anslag till nya ändamål eller behov;
- f) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;
- g) upptagande av lån, ställt på längre återbetalningstid än fem år, eller ingående av borgen;
- h) avhåndande av fast egendom eller därifrån härflytande rättighet.

34 §.

Beslut om beviljande av anslag skall tillika innefatta, huruvida anslaget skall utgå av tillgängliga medel eller erforderligt belopp uttaxeras eller upplåning därav ske.

35 §.

Landshövding må i kraft av sitt ämbete landstingets sammanträden övervara och i dess överläggningar men ej i besluten delta. Är ej landshövding i länet tillsatt eller förordnad, äger den i tjänsten äldste avdelningschefen i länsstyrelsen den rätt nu är sagd. Har landshövdingen förhinder utövas samma rätt av den avdelningschef, landshövdingen därtill förordnar, eller, därest sådant förordnande icke meddelats, av den i tjänsten äldste avdelningschefen.

36 §.

Finner landstinget sig vid behandlingen av något ärende vara i behov av upplysningar från ämbets- eller tjänstemän inom länet, må landstinget vända sig till länsstyrelsen med begäran om infordrande av sådana upplysningar.

37 §.

Vid landstingets möte skall föras protokoll. Detta skall innehålla förteckning å de vid varje sammanträde närvarande ledamöterna samt för varje föredraget ämne, efter en kortfattad redogörelse för dess beskaffenhet, angiva däri framställda förslag och yrkanden, som ej återkallats, samt det av landstinget i ärendet fattade beslut, ävensom, där omröstning ägt rum, redogörelse för propositionsordningen och uppgift om huru många röstat för eller emot.

I vidare mån än nu sagts må muntliga yttranden icke inflyta i protokollet; dock äger ledamot, som vid ett besluts fattande tillhört minoriteten, rätt att få sådant till protokollet antecknat. I övrigt är det varje ledamot öppet, att senast vid protokollets justering skriftligen anföra de skäl, på vilka han

stöder sin mening. Sådana anföranden skola såsom bilagor åtfölja protokollet, och, där de blivit avgivna uti ärende, varom beslutet skall underställas, jämte beslutet insändas.

Protokollet skall, i den ordning landstinget beslutar, justeras sist fjorton dagar efter landstingets avslutande.

38 §.

Landstingets framställningar till Konungen skola inlämnas till länsstyrelsen, som ombesörjer deras avsändande.

5 KAP.

Om landstingets förvaltningsutskott, särskilda beredningar och tjänstepersonal samt om ersättning åt innehavare av landstingets förtroendeuppdrag.

39 §.

Landstinget skall å lagtima möte för tiden intill slutet av nästa lagtima möte utse ett förvaltningsutskott.

Förvaltningsutskottet tillkommer:

att handhava landstingets penningväsende;

att hava överinseende över de för särskilda verkställighetsbestyr utsedda styrelser eller personers ekonomiska förvaltning och därjämte utöva den befattning med förvaltningen av landstingets anstalter och inrättningar, som enligt lag eller författning ankommer å förvaltningsutskottet;

samt att avgiva förslag till utgifts- och inkomststat för landstinget.

I den mån annorlunda icke genom lag eller författning eller landstingets beslut föreskrives, tillkommer vidare förvaltningsutskottet:

att verkställa beredning av övriga på landstingets handläggning ankommande ärenden;

att ombesörja verkställigheten av landstingets beslut;

att, där skäl därtill föreligga, anföra besvär över länsstyrelsens vägran att godkänna av landstinget fattat beslut;

att avgiva förklaring i anledning av besvär över landstingets beslut;

samt att i andra hänseenden företräda landstinget mellan dess möten.

40 §.

Landstinget antager reglemente för förvaltningsutskottet. I reglementet bestämmer landstinget det antal ledamöter jämte suppleanter för dem, varav utskottet skall vara sammansatt; dock må antalet ledamöter icke vara under fem eller över femton och antalet suppleanter icke utgöra mindre än hälften av ledamöternas antal.

I reglementet äger landstinget tillika bestämma, huruvida och i vilken omfattning de utskottet tillkommande bestyren skola fördelas å två eller flera

särskilda avdelningar av utskottet. Där utskottet skall vara uppdelat på avdelningar, må landstinget i reglementet kunna föreskriva, att dessa avdelningar skola av landstinget utses genom särskilda val. Här uppdelning skett, ankommer dock å utskottet samfällt att uppgöra det förslag till utgifts- och inkomststat, som skall föreläggas landstinget.

Utskottet och avdelning inom utskottet utse inom sig ordförande och vice ordförande.

I övrigt skall genom reglementet bestämmas den ordning, i vilken utskottet har att fatta beslut samt eljest utöva sin befogenhet och fullgöra sina åligganden.

41 §.

Till ledamot eller suppleant i förvaltningsutskottet må kunna utses annan än landstingsman.

I avseende på villkoren för valbarhet till ledamot eller suppleant i utskottet ävensom angående befogenhet att innehava sådant uppdrag och rättighet att avsäga sig detsamma gäller i motsvarande tillämpning vad i 6 § är stadgat om landstingsman.

42 §.

För beredning, som i 31 § omförmäles, skall landstinget utse nödigt antal utskott.

Ärende av beskaffenhet att fordra annan beredning mellan landstingets möten än den, som ankommer på förvaltningsutskottet, må landstinget för sådan beredning överlämna till särskilt utsedda personer inom eller utom landstinget.

43 §.

1 mom. Landstinget äger rätt besluta, att ledamot av förvaltningsutskottet samt utsedd ledamot av annan landstingets styrelse eller nämnd eller av styrelse för landstingets inrättning eller av särskild beredning mellan landstingets möten ävensom revisor för granskning av landstingets eller sådan inrättnings förvaltning skall för deltagande i sammanträde eller förrättning i landstingets angelägenhet inom landstingsområdet av landstingets medel åtnjuta dagtraktamente och reseersättning. Ej må dagtraktamente eller reseersättning sättas till högre belopp än som i motsvarande fall skulle till landstingsman utgå enligt de i 23 § angivna grunder.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i landstingets angelägenhet företages utom landstingsområdet av person, som i första stycket sägs, må, om landstinget så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

2 mom. Jämte gottgörelse, som enligt 1 mom. beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter landstingets bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av förvaltningsutskottet eller av annan i 1 mom. omförmäld styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning

inom utskottet, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i 1 mom. sägs. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålets omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

3 mom. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av landstingets uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

44 §.

Landstinget skall anställa eller låta anställa tjänsteman eller tjänstemän med åliggande att föra landstingets protokoll och expediera dess beslut, att föra landstingets räkenskaper och handhava dess kassa samt att ombesörja i sammanhang därmed förekommande göromål på sätt och i den omfattning landstinget föreskriver. Landstinget må i övrigt för landstingets samfällda förvaltning kunna anställa eller låta anställa de befattningshavare, som finnas erforderliga.

Om göromålets fördelning mellan tjänstemännen samt om dessas antagande och entledigande skola föreskrifter meddelas i reglementet för förvaltningsutskottet eller i instruktion för tjänstemännen.

6 KAP.

Om utgifts- och inkomststat, landstingsskatt och revision.

45 §.

Med ledning av det av förvaltningsutskottet framlagda förslag till utgifts- och inkomststat samt de av landstinget fattade beslut skall landstinget, innan det åtskiljes, upprätta fullständig utgifts- och inkomststat för det nästföljande året, utvisande, å ena sidan, de särskilda utgiftsposterna och, å den andra, de inkomster, som äro att påräkna, samt det belopp, vilket skall hos landstingsområdets skattskyldiga invånare uttaxeras.

46 §.

1 mom. Där i lag eller författning icke finnes stadgat, att skatt eller avgift till täckande av landstingets utgifter skall utgå efter annan grund, skola sådana utgifter täckas med landstingsskatt. Skyldighet att erlægga landstingsskatt skall, med den inskränkning, som må föranledas av stadgandet i 2 mom., åligga en var, som jämlikt senast fastställda taxeringslängder skall inom landstingsområdet påföras allmän bevilning av fast egendom eller av inkomst. Landstingsskatten utgår för fastighet i förhållande till beräknad inkomst, utgörande för jordbruksfastighet sex kronor och för annan fastighet fem kronor för varje fulla

etthundra kronor av taxeringsvärdet, samt *för inkomst* i förhållande till det beskattningsbara belopp, för vilket bevilling av inkomst skall erläggas jämlikt senast fastställda taxeringslängd.

2 mom. Där företag, varom förslag hos landstinget blivit väckt, är av den beskaffenhet, att endast viss eller vissa kommuner inom landstingsområdet kunna av företaget hava huvudsaklig nytta, äger landstinget besluta, att den eller de kommuner, som icke hava sådan nytta, skola från bidrag till företaget befrias eller med sådant bidrag i jämförelsevis mindre mån betungas. Framställes inom landsting yrkande om sådan befrielse från eller lindring i landstingsskatt, som nyss sagts, då skall över det yrkande beslutas, innan huvudfrågan till avgörande företages, och äga landstingets samtliga ledamöter att i beslut härom deltaga, men i överläggning och beslut i huvudfrågan må icke andra deltaga än landstingsmän för de valkretsar, från vilka bidrag till företaget skall lämnas.

47 §.

Till ledning för landstingsskattens bestämmande skola häradsskrivarna och, i städer med magistrat, magistraterna varje år efter slutade taxeringsförrättningar så fort ske kan till landstingets förvaltningsutskott genom länsstyrelsen insända förteckning, som för varje kommun summariskt upptager såväl taxeringsvärdet å fastighet, särskilt för jordbruksfastighet och särskilt för annan fastighet, som ock beloppet av inkomst av fast egendom, kapital eller arbete. Förvaltningsutskottet låter däröver upprätta sammandrag, upptagande summan för hela landstingsområdet, samt huru mycket sig belöper å varje kommun.

48 §.

Länsstyrelsen ombesörjer, på landstingets därom framställda begäran, att de av landstinget till uttaxering beslutade medel under benämning landstingsmedel varda genom vederbörande, i sammanhang med kronoskatterna, debiterade och indrivna samt i riksbanken insatta inom den tid och med det ansvar, som är för kronans uppbörd stadgat.

Ersättning för härmed förbundna kostnader och arbete skall av landstinget gäldas i enlighet med vad därom är särskilt stadgat.

49 §.

Genom länsstyrelsen skall senast den 15 februari till landstingets förvaltningsutskott överlämnas av landskontoret för nästföregående år upprättad fullständig redovisning över de i sammanhang med kronoskatterna debiterade och uppburna landstingsmedlen.

Förvaltningsutskottet låter däröver upprätta sammandrag att föreläggas landstinget vid dess första sammanträde.

50 §.

Där debitering och uppbörd av landstingsmedel sker på sätt i 48 § sägs, beslutar länsstyrelsen om avkortning och avskrivning av landstingsmedel

under de förutsättningar och i den ordning, som stadgas om avkortning och avskrivning av kronoutskylder.

51 §.

Till länsstyrelsen inflytande landstingsmedel skola ofördröjligen utanordnas till landstingets förvaltningsutskott.

52 §.

Landstingets räkenskaper skola ställas på kalenderår.

53 §.

Landstinget skall vid lagtima möte utse minst tre revisorer jämte erforderligt antal suppleanter för dem för granskning av det nästföljande årets räkenskaper och den från landstingets beslut härflytande förvaltning. Före juni månads utgång året efter det revisionen omfattar, skall berättelse över revisionen tillställas förvaltningsutskottet, genom vars försorg densamma skyndsamt befordras till trycket och, om sådant anses påkallat, överlämnas till vederbörande förvaltningsstyrelser för yttrande.

Berättelsen förelägges det lagtima möte, vartill landstinget sammanträder året näst efter det revisionen omfattar, och skall landstinget vid samma möte besluta i fråga om ansvarsfrihet.

Den som är redovisningsskyldig till landstinget må icke väljas till revisor av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor för sådan förvaltning eller i beslut i anledning av revisorernas granskning av sagda förvaltning.

7 KAP.

Om underställning och offentliggörande av samt besvär över landstingets beslut.

54 §.

Konungens godkännande erfordras för att giva bindande kraft åt beslut, som avse:

a) påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år;

b) upptagande av lån, ställt på längre återbetalningstid än fem år;

c) försäljning, pantförskrivning eller utbyte av någon sådan länskommunen tillhörig fastighet, som för något dess gemensamma nytta avseende ändamål genom gåva eller testamente tillfallit länskommunen, ävensom överenskommelse, som medför förändring i de rättigheter länskommunen äger till sådan fastighet;

d) landstingsområdes indelning i valkretsar för val av landstingsmän.

§ 55.

Länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva bindande kraft åt beslut enligt 46 § 2 mom. om befrielse från eller lindring i skyldighet att till visst företag bidra och om beviljande av anslag för dylikt företag.

56 §.

De beslut, som erfordra länsstyrelsens godkännande, böra skyndsamt justeras och skola genast därefter anmälas hos länsstyrelsen, som bör varje särskilt beslut antingen oförändrat godkänna eller ogilla. Länsstyrelsens svar skall, så vitt ske kan, under landstingsmötet meddelas landstinget men eljest offentliggöras i länskungörelserna senast fjorton dagar efter landstingets avslutande.

Vägrar länsstyrelsen sitt godkännande, bör skäl därtill uppgivas.

57 §.

Landstingets protokoll tillika med den fastställda utgifts- och inkomststaten bör på landstingskassans bekostnad skyndsamt tryckas och, jämte de till landstinget inkomna handlingar, vilka befordras till trycket, utdelas till kommunerna inom landstingsområdet med ett exemplar till en var av dem i så god tid, att samtliga dessa tryckta handlingar må kunna inom fyrtiofem dagar efter landstingets avslutande genom vederbörande kommunalnämndsordförandes, magistrats eller stadsstyrelses försorg hållas tillgängliga å ställe, som för kommunalstämmas eller allmän rådstugas hållande är bestämt.

I denna paragraf omförmälda tryckta handlingar skola i den mån tryckningen fortskrider skyndsamt i tre exemplar överlämnas till länsstyrelsen.

58 §.

Medlem av kommun inom landstingsområdet, som icke nöjes åt landstingets beslut, äger rätt att, där han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning eller annorledes överskrider landstingets befogenhet, söka rättelse i beslutet; och skola i ty fall hans till Konungen ställda besvär ingivas till länsstyrelsen inom sextio dagar från den dag, landstinget avslutats.

Vad nu sagts gäller i motsvarande tillämpning för kommun inom landstingsområdet, som icke åtnöjes med landstingets beslut.

Det åligger den klagande att inom fjorton dagar efter det tiden för besvärs anförande utgått till landstingets ordförande ingiva diariuutdrag däröver, att han sig besvärat. Försummas det, må beslutet gå i verkställighet.

Landstings beslut, som angår landstings beskatten, må oansett besvär gå i verkställighet.

Länsstyrelsen skall efter landstingets avslutande ofördröjligen i länskungörelserna ävensom i en eller flera av länets mest spridda tidningar införa tillkännagivande ej mindre om dagen för landstingets avslutande än även

underrättelse om den tid, inom vilken de till Konungen ställda besvären böra till länsstyrelsen ingivas, ävensom därom, att tryckta exemplar av landstingets protokoll och övriga handlingar komma att, på sätt i 57 § sägs, inom kommunerna hållas tillgängliga.

Över landstingets beslut, som i 8 § 5, 6, 7 och 8 mom. avses, må ej klagas.

8 KAP.

Övergångsbestämmelser.

59 §.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1925.

60 §.

Har landsting före den 1 januari 1925 med stöd av 47 § i förordningen om landsting den 21 mars 1862 med avseende å visst företags beskaffenhet beslutat särskild grund för uttaxering av medel, som för företagets utförande erfordrats, må sådant beslut tillämpas jämväl efter den 1 januari 1925.

61 §.

I fråga om offentliggörande, underställning och godkännande av beslut, som av landsting fattats, innan lagen om landsting trätt i kraft, skall gälla vad härom är stadgat i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

62 §.

Landsting skall vid lagtima möte år 1924 dels, med tillämpning av vad i 40 § i denna lag är stadgat i fråga om antalet ledamöter och suppleanter i landstings förvaltningsutskott, utse ledamöter och suppleanter i sådant utskott för tiden intill slutet av nästa lagtima möte, dels ock utse, förutom revisorer och suppleanter jämlikt 56 § i landstingsförordningen för granskning av det löpande årets räkenskaper och den från landstingets beslut härflytande förvaltning, jämväl i enlighet med 53 § i lagen om landsting revisorer och suppleanter för granskning av nästföljande års räkenskaper och förvaltning.

63 §.

Vid lagtima landstingsmötet år 1925 skall för val av landstingsmän och suppleanter för dem landstingsområdet indelas i valkretsar med tillämpning av de i denna lag härom meddelade nya bestämmelser.

64 §.

Genom denna lag upphäves förordningen om landsting den 21 mars 1862, sådan den lyder efter de ändringar i eller tillägg till densamma, som innehållas i senare utfärdade författningar.

65 §.

Där i lag eller författning förekommer hänvisning till förordningen om landsting den 21 mars 1862 eller till lagrum i nämnda förordning, som ersatts genom bestämmelse i lagen om landsting, skall denna i stället tillämpas.

Formulär 1.

Formulär till valsedel vid landstingsmannaval att användas i visst fall enligt 10 § i lagen om landsting.

Plats för partibeteckning.	

Valsedelns storlek och antalet rum å sedeln må lämpas efter behovet.

Vänstra sidan är avsedd för landstingsman- och suppleantnamn; högra sidan är avsedd för särskilda suppleantnamn.

L a g

2:o.

om ändrad lydelse av 6 § i lagen den 20 maj 1921 med vissa föreskrifter i fråga om val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän (nr 252).

Häri genom förordnas, att 6 § i lagen den 20 maj 1921 med vissa föreskrifter i fråga om val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige samt av landstingsmän skall erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

I den kungörelse, som angående valförrättningen utfärdas, skall tydligt angivas, vilka dagar förrättningen skall hållas samt å vilken lokal förrättningen skall för varje särskild förrättningsdag äga rum. För detta ändamål erforderliga underrättelser skola i fråga om landstingsmannaval av valförrättaren meddelas länsstyrelsen före juli månads utgång det år, då valet sker.

I kungörelsen skall ock meddelas innehållet av 5 § av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1925.

Stockholm den 6 juni 1924.

Med undersätlig vörndnad.
